

На основу члана 123. тачка 3. Устава Републике Србије, а у вези са чланом 7. Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС”, број 101/05),
Влада доноси

УРЕДБУ

о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима

I. Основне одредбе

Члан 1.

Овом уредбом прописују се минимални захтеви које су инвеститор, односно заступник инвеститора за реализацију пројекта, координатор за безбедност и здравље на раду у фази израде пројекта, координатор за безбедност и здравље на раду у фази извођења грађевинских радова, послодавац и друга лица дужни да испуне у обезбеђивању примене превентивних мера на привременим или покретним градилиштима.

Члан 2.

Ова уредба се не примењује на надземну и подземну експлоатацију руда и дубинско бушење.

Члан 3.

Поједини изрази који се користе у овој уредби имају следеће значење:

1) привремена или покретна градилишта (у даљем тексту: градилишта), јесу сва градилишта, односно места у простору на којима се изводе радови наведени у Прегледу радова при изградњи објекта (Прилог 1);

2) инвеститор јесте правно лице, предузетник или физичко лице за чије потребе се гради објекат, односно које финансира изградњу објекта;

3) заступник инвеститора за реализацију пројекта (у даљем тексту: заступник инвеститора) јесте правно лице, предузетник или физичко лице, које је у име инвеститора одговорно за израду пројекта и/или извођење радова и/или стручни надзор над извођењем радова;

4) координатор за безбедност и здравље на раду у фази израде пројекта (у даљем тексту: координатор за израду пројекта), јесте физичко лице које инвеститор, односно заступник инвеститора писменим актом одреди да, у току израде пројекта, обавља послове из члана 11. ове уредбе;

5) координатор за безбедност и здравље на раду у фази извођења радова (у даљем тексту: координатор за извођење радова), јесте физичко лице које инвеститор, односно заступник инвеститора писменим актом одреди да, у току извођења радова, обавља послове из члана 13. ове уредбе;

6) друго лице јесте предузетник који самостално обавља делатност и при томе радно не ангажује друга лица, односно који нема својство послодавца у складу са прописима у области безбедности и здравља на раду или било које друго физичко лице које нема својство запосленог.

Израз – извођач радова, утврђен је прописима о планирању и изградњи.

Израз – послодавац, утврђен је Законом о безбедности и здрављу на раду.

Преглед радова при изградњи објекта (Прилог 1) одштампан је уз ову уредбу и чини њен саставни део.

II. Одређивање координатора за израду пројекта и координатора за извођење радова

Члан 4.

Инвеститор, односно заступник инвеститора је дужан да одреди једног или више координатора за израду пројекта и једног или више координатора за извођење радова када на градилишту изводе или је предвиђено да ће радове изводити два или више извођача радова истовремено.

Обавезе инвеститора, односно заступника инвеститора, из става 1. овог члана, не односе се на изградњу објеката површине до 300 m², осим у случајевима када се изводе радови наведени у Прегледу радова при којима се појављује специфичан ризик од настанка повреда и оштећења здравља запослених (Прилог 2) или је при изградњи таквог објекта потребна Пријава градилишта (Прилог 3).

Преглед радова при којима се појављује специфичан ризик од настанка повреда и оштећења здравља запослених (Прилог 2) и Пријава градилишта (Прилог 3) одштампани су уз ову уредбу и чине њен саставни део.

Члан 5.

За координатора за израду пројекта може бити одређено лице које има:

1) најмање завршене студије другог степена (дипломске академске, специјалистичке академске или специјалистичке струковне студије), у области: архитектуре, грађевинског инжењерства, електротехничког и рачунарског инжењерства, машинског инжењерства или саобраћајног инжењерства, односно основне студије у трајању од најмање четири године у одговарајућој области техничких наука;

2) лиценцу за одговорног пројектанта у складу са прописима о планирању и изградњи и

3) положен стручни испит за обављање послова координатора за израду пројекта у складу са овом уредбом.

Члан 6.

За координатора за извођење радова може бити одређено лице које има:

1) најмање завршене студије првог степена (основне академске или основне струковне студије), у области: архитектуре, грађевинског инжењерства, електротехничког и рачунарског инжењерства, инжењерства заштите животне средине и заштите на раду, машинског инжењерства или саобраћајног инжењерства, односно студије у трајању од најмање две године у одговарајућој области;

2) положен стручни испит за обављање послова координатора за извођење радова у складу са овом уредбом и

3) најмање три године радног искуства на:

(1) пословима изградње објеката или

(2) пословима безбедности и здравља на раду код извођача радова.

Запослени код извођача радова не може бити одређен за координатора за извођење радова.

Члан 7.

Програм, начин и висину трошкова припреме и полагања стручног испита за обављање послова координатора за израду пројекта и стручног испита за обављање послова координатора за извођење радова из чл. 5. и 6. ове уредбе прописује министар надлежан за рад.

Управа за безбедност и здравље на раду организује припрему за полагање стручног испита за обављање послова координатора за израду пројекта и стручног испита за обављање послова координатора за извођење радова из чл. 5. и 6. ове уредбе.

Стручни испит за обављање послова координатора за израду пројекта и координатора за извођење радова полаже се у Управи за безбедност и здравље на раду пред одговарајућом комисијом коју образује министар надлежан за рад.

Средства уплаћена на име трошкова припреме и полагања стручног испита из става 1. овог члана приход су буџета Републике Србије.

III. План превентивних мера

Члан 8.

Инвеститор, односно заступник инвеститора је дужан да, пре почетка рада на градилишту, обезбеди да се изради План превентивних мера (Прилог 5).

План превентивних мера (Прилог 5) из става 1. овог члана и техничка документација за изградњу објекта у складу са прописима о планирању и изградњи чине основу за процену ризика од настанка повреда и оштећења здравља на радним местима и у радној околини на предметном градилишту.

Процена ризика, из става 2. овог члана, врши се у складу са прописима у области безбедности и здравља на раду, а начин и мере за њихово отклањање чине саставни део елабората о уређењу градилишта који израђује послодавац.

Инвеститор, односно заступник инвеститора је дужан да обезбеди да се изврше измене или допуне Плана превентивних мера (Прилог 5) из става 1. овог члана, услед насталих промена које утичу на примену мера за безбедан и здрав рад на градилишту, најкасније пет дана пре почетка обављања радова на које те промене утичу.

Послодавац је дужан да изврши корекцију мера за безбедан и здрав рад у складу са насталим променама које могу утицати на безбедност и здравље на раду.

План превентивних мера (Прилог 5) одштампан је уз ову уредбу и чини њен саставни део.

IV. Пријава градилишта

Члан 9.

Инвеститор, односно заступник инвеститора је дужан да попуни Пријаву градилишта (Прилог 3) у случају када је на градилишту:

1) планирано трајање радова дуже од 30 радних дана и истовремено ради више од 20 запослених или

2) планираним обимом радова обухваћено више од 500 лица или дана.

Инвеститор, односно заступник инвеститора је дужан да попуни Пријаву градилишта (Прилог 3) без обзира на трајање радова и број запослених који изводе те радове, када се на градилишту изводе радови наведени у Прегледу радова при којима се појављује специфичан ризик од настанка повреда и оштећења здравља запослених (Прилог 2).

Инвеститор, односно заступник инвеститора је дужан да попуњену Пријаву градилишта (Прилог 3) достави надлежној инспекцији рада најкасније 15 дана пре почетка рада на градилишту, а копију Пријаве градилишта (Прилог 3) постави на видно место на градилишту.

Инвеститор, односно заступник инвеститора је дужан да ажурира Пријаву градилишта (Прилог 3) у случају промена које утичу на завршетак радова, увођење новог послодавца или другог лица или привремене обуставе радова на градилишту и да ажурирану Пријаву градилишта (Прилог 3) достави надлежној инспекцији рада најкасније у року од 15 дана од дана ажурирања, а копију ажуриране Пријаве градилишта (Прилог 3) постави на видно место на градилишту.

V. Фаза израде пројекта

1. Примена начела превенције

Члан 10.

Инвеститор, односно заступник инвеститора је дужан да, у свим фазама припреме и израде пројекта, узима у обзир начела обезбеђивања превентивних мера, која су утврђена Законом о безбедности и здрављу на раду, а нарочито када:

1) одлучује о архитектонским, техничким, технолошким и/или организационим решењима, у циљу планирања различитих активности или фаза радова који треба да се изводе истовремено или један за другим;

2) процењује време потребно за завршетак тих радова или фаза радова.

Инвеститор, односно заступник инвеститора је дужан да, у свим фазама припреме и израде пројекта, води рачуна о потребној садржини Плана превентивних мера (Прилог 5) и докумената из члана 11. став 1. тачка 4) ове уредбе и њиховим изменама.

2. Послови координатора за израду пројекта

Члан 11.

Координатор за израду пројекта обавља следеће послове:

1) врши координацију примене начела превенције у случајевима наведеним у члану 10. ове уредбе;

2) израђује План превентивних мера (Прилог 5) којим је одређено уређење градилишта и специфичне мере за безбедан и здрав рад на том градилишту;

3) води рачуна да се при изради Плана превентивних мера (Прилог 5), када је потребно, узму у обзир све индустријске активности у близини градилишта;

4) припрема документа, која у складу са карактеристикама пројекта, садрже релевантне информације из области безбедности и здравља на раду које је потребно узети у обзир у току извођења свих радова на градилишту.

План превентивних мера (Прилог 5), из става 1. тачка 2. овог члана, мора да садржи и специфичне мере за безбедан и здрав рад за радове наведене у Прегледу радова при којима се појављује специфичан ризик од настанка повреда и оштећења здравља запослених (Прилог 2).

VI. Фаза извођења радова

1. Примена начела превенције

Члан 12.

За време извођења радова на градилишту, примењују се превентивне мере безбедности и здравља на раду, полазећи од начела утврђених Законом о безбедности и здрављу на раду, а нарочито мере које се односе на:

1) одржавање уређености и задовољавајућег нивоа чистоће градилишта;

2) избор локација радних места и обезбеђивање доступности тим радним местима одређивањем саобраћајних површина, пролаза, прелаза и сл., за запослене и опрему за рад;

3) утврђивање услова под којима се ради са разним материјалима;

4) одржавање у исправном стању средстава за рад и инсталација и спровођење превентивних и периодичних прегледа и испитивања опреме за рад, у циљу остваривања безбедних и здравих услова за рад на градилишту;

5) планирање и утврђивање површина и локација за складиштење разних материјала, а нарочито опасних материја;

6) утврђивање услова за уклањање употребљених опасних материја;

7) складиштење и одлагање или уклањање отпада и шута;

8) усклађивање времена потребног за извођење појединих врста и фаза радова сагласно прогресу извођења радова на градилишту;

9) сарадњу између послодаваца и других лица на градилишту;

10) индустријске активности у близини градилишта.

2. Послови координатора за извођење радова

Члан 13.

Координатор за извођење радова обавља следеће послове:

- 1) врши координацију примене начела превенције у случајевима када се:
  - (1) одлучује о техничким, технолошким и/или организационим решењима, у циљу планирања различитих елемената или фаза радова који треба да се изводе истовремено или један за другим,
  - (2) процењују рокови потребни за завршетак тих радова или фаза радова;
- 2) координира реализацију планираних активности са циљем да се обезбеди да послодавци и друга лица:
  - (1) доследно примењују превентивне мере у складу са одредбама члана 12. ове уредбе,
  - (2) где је неопходно, примењују специфичне мере из Плана превентивних мера (Прилог 5);
- 3) предлаже покретање поступка израде измена или допуна Плана превентивних мера (Прилог 5) и докумената из члана 11. став 1. тачка 4) ове уредбе и обезбеђује податке потребне да се изврше те измене и допуне, узимајући у обзир настале промене на градилишту;
- 4) организује сарадњу и међусобно обавештавање свих послодаваца и других лица који истовремено или један за другим изводе радове на градилишту, врши координацију њихових активности у погледу спровођења мера за безбедност и здравље на раду ради спречавања настанка повреда на раду и професионалних болести;
- 5) обезбеђује да сви послодавци и друга лица на градилишту буду упознати са Планом превентивних мера (Прилог 5), односно са његовим изменама или допунама;
- 6) координира споразуме ради провере да се радне активности изводе правилно;
- 7) предузима мере ради обезбеђивања да приступ на градилиште имају само лица која имају дозволу да могу да уђу на градилиште;
- 8) обавештава надлежну инспекцију рада о случајевима када послодавци и друга лица не примењују мере за безбедан и здрав рад.

VII. Одговорност инвеститора, односно заступника инвеститора, послодавца и других лица

Члан 14.

Одређивање координатора, за обављање послова из чл. 11. и 13. ове уредбе, не ослобађа инвеститора, односно заступника инвеститора одговорности које имају у вези са обављањем тих послова.

Инвеститор, односно заступник инвеститора не могу своје обавезе и одговорности прописане овом уредбом пренети на послодавца.

Обезбеђивање спровођења одредаба чл. 11. и 13. ове уредбе, не утиче на обавезе и одговорности послодавца и других лица на градилишту, у вези са применом мера безбедности и здравља на раду.

VIII. Обавезе послодавца

1. Опште обавезе

Члан 15.

Послодавац је дужан да:

- 1) обезбеди запосленом рад на радном месту и у радној околини на којима су примењене мере безбедности и здравља на раду, а нарочито да при примени превентивних мера у складу са одредбама члана 12. ове уредбе, спроводи мере за безбедан и здрав рад

утврђене у Прегледу мера за безбедан и здрав рад на привременим и покретним градилиштима (Прилог 4);

2) при извођењу радова на градилишту узима у обзир инструкције и упутства које добија од координатора за израду пројекта и координатора за извођење радова, као и да сарађује са другим послодавцима и лицима у примени мера безбедности и здравља на раду.

Сви послодавци на градилишту су дужни да се упознају са Планом превентивних мера (Прилог 5), односно његовим изменама и допунама о чему писмено извештавају инвеститора, односно заступника инвеститора.

Преглед мера за безбедан и здрав рад на привременим и покретним градилиштима (Прилог 4) одштампан је уз ову уредбу и чини њен саставни део.

2. Обавештавање запослених

Члан 16.

Послодавац је дужан да запосленима или њиховим представницима за безбедност и здравље на раду обезбеди све информације које се односе на безбедност и здравље на раду, а нарочито о мерама које се предузимају у циљу остваривања безбедних и здравих услова за рад на градилишту.

Информације морају бити разумљиве запосленима на које се односе.

3. Сарадња са запосленима

Члан 17.

Послодавац и запослени, односно њихови представници за безбедност и здравље на раду дужни су да сарађују у вези са свим питањима која се односе на безбедност и здравље на раду на градилишту, а нарочито када се ради о примени одредаба чл. 12, 13. и 15. ове уредбе, водећи рачуна о ризицима од настанка повреда и оштећења здравља запослених и величини градилишта.

IX. Обавезе других лица на градилишту

Члан 18.

Друга лица која учествују у раду на градилишту дужна су да примењују прописе из области безбедности и здравља на раду, друге прописе и мере из Прегледа мера за безбедан и здрав рад на привременим и покретним градилиштима (Прилог 4) ове уредбе, као и да узимају у обзир инструкције и упутства координатора за израду пројекта и координатора за извођење радова и сарађују са другим послодавцима и лицима у примени мера за безбедан и здрав рад.

X. Надзор

Члан 19.

Инспекцијски надзор над применом ове уредбе врши министарство надлежно за рад – Инспекторат за рад, у складу са законом.

XI. Казнене одредбе

Члан 20.

Новчаном казном од 800.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај инвеститор, односно заступник инвеститора, са својством правног лица:

1) ако не одреди једног или више координатора за израду пројекта и једног или више координатора за извођење радова, када на градилишту радове изводи или је предвиђено да ће радове изводити два или више извођача радова (члан 4. став 1);

2) ако не обезбеди да се, пре почетка рада на градилишту, изради План превентивних мера (члан 8. став 1);

3) ако не обезбеди да се изврше измене или допуне Плана превентивних мера, услед насталих промена које утичу на примену мера за безбедан и здрав рад на градилишту, најкасније пет дана пре почетка обављања радова на које те промене утичу (члан 8. став 4);

4) ако не достави попуњену Пријаву градилишта надлежној инспекцији рада најкасније 15 дана пре почетка рада градилишта, као и ако копију Пријаве градилишта не постави на видно место на градилишту (члан 9. став 3);

5) ако не ажурира Пријаву градилишта у случају промена које утичу на рок завршетка радова, у случају увођења новог послодавца или другог лица или привремене обуставе радова на градилишту, као и ако ажурирану пријаву градилишта не достави надлежној инспекцији рада најкасније у року од 15 дана од дана ажурирања, а копију ажуриране Пријаве градилишта не постави на видно место на градилишту (члан 9. став 4);

6) ако нису обављени послови из чл. 11. и 13. ове уредбе, за чије обављање је био дужан да одреди координатора за израду пројекта и координатора за извођење радова.

Новчаном казном од 400.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана, инвеститор, односно заступник инвеститора, са својством предузетника.

Новчаном казном од 40.000 до 50.000 динара, казниће се за прекршај, из става 1. овог члана, директор односно друго одговорно лице у правном лицу.

Новчаном казном од 40.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај, из става 1. овог члана, инвеститор, односно заступник инвеститора, са својством физичког лица.

Члан 21.

Новчаном казном од 800.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај послодавац са својством правног лица:

1) ако не спроводи мере за безбедан и здрав рад утврђене у Прегледу мера за безбедан и здрав рад на привременим и покретним градилиштима (члан 15. став 1. тачка 1);

2) ако писмено не извести инвеститора, односно заступника инвеститора да се упознао са Планом превентивних мера, односно његовим изменама и допунама (члан 15. став 2).

Новчаном казном од 400.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај, из става 1. овог члана, послодавац са својством предузетника.

Новчаном казном од 40.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај, из става 1. овог члана, директор односно друго одговорно лице у правном лицу.

Члан 22.

Новчаном казном од 400.000 до 600.000 динара казниће се за прекршај послодавац са својством правног лица ако запосленима или њиховим представницима не обезбеди све информације о мерама које је предузео у циљу остваривања безбедних и здравих услова за рад на градилишту (члан 16).

Новчаном казном од 200.000 до 300.000 динара, казниће се за прекршај из става 1. овог члана, послодавац са својством предузетника.

Новчаном казном од 30.000 до 40.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана, директор односно друго одговорно лице у правном лицу.

Члан 23.

Новчаном казном од 40.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај физичко лице које нема својство послодавца у складу са прописима у области безбедности и здравља на раду или које нема својство запосленог, ако не примењује мере из Прегледа мера за безбедан и здрав рад на привременим и покретним градилиштима (члан 18).

Члан 24.

Новчаном казном од 40.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај координатор за израду пројекта, са својством физичког лица:

1) ако не врши координацију примене основних начела превенције из ове уредбе (члан 11. став 1. тачка 1);

2) ако не изради План превентивних мера (члан 11. став 1. тачка 2);

3) ако не припреми документа, која у складу са карактеристикама пројекта, садрже релевантне информације из области безбедности и здравља на раду које је потребно узети у обзир у току извођења свих радова на градилишту (члан 11. став 1. тачка 4).

Члан 25.

Новчаном казном од 40.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај координатор за извођење радова, са својством физичког лица, ако не обавља послове прописане овом уредбом (члан 13).

XII. Прелазне и завршне одредбе

Члан 26.

Посебне мере и нормативи заштите на раду на градилиштима који су прописани Правилником о заштити на раду при извођењу грађевинских радова („Службени гласник РС”, број 53/97) примењују се, уколико нису у супротности са мерама утврђеним у Прегледу мера за безбедан и здрав рад на привременим и покретним градилиштима (Прилог 4).

Члан 27.

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, изузев одредаба члана 4. ст. 1. и 2, члана 8. и чл. 10–13. које ступају на снагу 1. јануара 2011. године.

05 број: 110-685/2009

У Београду, 13. фебруара 2009. године

Влада

Први потпредседник Владе -
заменик председника Владе,

Ивица Дачић, с.р.

ПРЕГЛЕД РАДОВА ПРИ ИЗГРАДЊИ ОБЈЕКТА

1. Ископавање.
2. Земљани радови.
3. Грађење.
4. Монтажа и демонтажа већ произведених елемената.
5. Реконструкција или опремање.
6. Адаптација.
7. Реновирање.
8. Санација.
9. Демонтирање.
10. Рушење.
11. Инвестиционо одржавање.
12. Одржавање - бојење и чишћење.
13. Дренажа.

ПРЕГЛЕД РАДОВА ПРИ КОЈИМА СЕ ПОЈАВЉУЈЕ СПЕЦИФИЧАН РИЗИК ОД НАСТАНКА ПОВРЕДА И ОШТЕЋЕЊА ЗДРАВЉА ЗАПОСЛЕНИХ

1. Рад при којем се појављује посебан ризик за запослене од: затрпавања у ископима дубљим од 1 m услед обрушавања земље, пропадања услед рада на меком или мочварном терену или пада са висине веће од 3 m, при чему је тај ризик повећан услед саме природе процеса рада или утицаја околине радног места.
2. Рад при којем се појављује посебан ризик за запослене услед излагања хемијским или биолошким агенсима, односно при којем се јављају посебне опасности и/или штетности или је за обављање тог рада прописан лекарски преглед запослених.
3. Рад при којем су запослени изложени јонизујућем зрачењу.
4. Рад у близини електричних водова високог напона.
5. Рад при којем се појављује посебан ризик за запослене од утапања.
6. Рад на бунарима, под земљом и у тунелима.
7. Рад који обављају рониоци уз употребу система за довод свежег или компримованог ваздуха.
8. Рад који обављају запослени у кесонима са ваздухом под притиском.
9. Рад са експлозивним материјама.
10. Рад на монтажи или расклапању тешких монтажних склопова.

ПРИЈАВА ГРАДИЛИШТА

1.	Датум отпремања	
2.	Тачна адреса/локација градилишта	
3.	Инвеститор	..... (пословно име/име и презиме) ..... (адреса седишта/пребивалишта)
4.	Врста изградње	1. грађење 2. реконструкција 3. доградња 4. адаптација 5. санација 6. остало- _____ (уписати)
5.	Заступник инвеститора	..... (пословно име/име и презиме) ..... (адреса седишта/пребивалишта)
6.	Координатор за израду пројекта	..... (име и презиме) ..... (адреса пребивалишта)
7.	Координатор за извођење радова	..... (име и презиме) ..... (адреса пребивалишта)
8.	Планирани датум почетка радова на градилишту	
9.	Планирано трајање радова на градилишту	
10.	Предвиђен највећи број запослених на градилишту	
11.	Планирани број послодаваца и других лица на градилишту	1. послодаваца: _____ 2. других лица: _____
12.	Подаци о већ уговореним извођачима радова	
13.	Напомене:	

Градилиште пријављује: Инвеститор/Заступник инвеститора (непотребно прецртати):

М.П.

Потпис

ПРЕГЛЕД МЕРА ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД НА ПРИВРЕМЕНИМ И ПОКРЕТНИМ ГРАДИЛИШТИМА

А. ОПШТЕ МЕРЕ

1. Стабилност и чврстоћа

1.1. Материјали, опрема и уопште било који елементи који услед било каквог померања могу да утичу на безбедност и здравље запослених, морају да буду на одговарајући и безбедан начин учвршћени.

1.2. Приступ било којим подлогама које нису довољно чврсте није дозвољен, осим у случају када је обезбеђена опрема и уређаји који омогућавају безбедно извођење радова.

2. Енергетске инсталације

2.1. Електричне инсталације морају да буду пројектоване, постављене и коришћене тако да не представљају опасност која може да буде узрок пожара или експлозије. Сва лица на градилишту морају да буду заштићена од опасног дејства електричне енергије, односно од опасности од директног или индиректног додира инсталација и опреме под напоном.

2.2. При пројектовању, постављању и избору заштитне опреме и уређаја морају се узети у обзир врста и снага енергије која се разводи, спољашњи утицаји и компетентност лица која имају приступ деловима инсталација.

3. Саобраћајне површине и излази за евакуацију у случају опасности

3.1. Саобраћајне површине намењене за кретање возила и лица (у даљем тексту: саобраћајне површине) и излази за евакуацију у случају опасности морају увек да буду слободни и омогућавати излаз најкраћом саобраћајном површином до безбедног подручја.

3.2. У случају опасности, запосленима мора бити обезбеђена благовремена и безбедна евакуација са свих радних места на градилишту.

3.3. Број, распоред и величина саобраћајних површина и излаза за евакуацију у случају опасности зависе од врсте опреме за рад која се користи, величине градилишта и радних и помоћних просторија и највећег броја лица који могу бити присутни на градилишту.

3.4. Саобраћајне површине и излази за евакуацију у случају опасности морају да буду обележени одговарајућим ознакама, у складу са прописима о безбедности и здрављу на раду. Ознаке морају бити постојане и постављене на одговарајућим местима.

3.5. Саобраћајне површине и излази за евакуацију у случају опасности, као и саобраћајне површине и врата која омогућавају приступ њима, морају бити слободни од било каквих препрека тако да се могу користити у сваком тренутку без сметњи.

3.6. Саобраћајне површине и излази за евакуацију у случају опасности који захтевају осветљење, морају имати безбедно осветљење одговарајућег интензитета у случају престанка општег осветљења, односно престанка снабдевања градилишта електричном енергијом.

4. Откривање и гашење пожара

4.1. У зависности од карактеристика градилишта, величине и начина коришћења просторија, опреме, физичких и хемијских карактеристика присутних материја и највећег могућег броја присутних лица, на градилишту се мора обезбедити довољан број уређаја и инсталација за гашење пожара и, где је то потребно, за откривање и јављање пожара.

4.2. За уређаје и инсталације за откривање, јављање и гашење пожара мора се спроводити периодична провера исправности и редовно сервисирање и одржавање у исправном стању.

4.3. Опрема за гашење пожара која није уграђена мора да буде лако доступна, једноставна за употребу и обележена одговарајућим ознакама које морају бити постојане и постављене на одговарајућим местима.

4.4. У случају интервенције гашења пожара, техничке интервенције спасавања лица и имовине и друге интервенције, за ватрогасна возила мора да буде обезбеђен одговарајући и несметан прилаз.

4.5. Потребно је обезбедити услове за сигурну евакуацију лица и имовине у случају пожара и других интервенција.

5. Проветравање

5.1. На радним местима предузимају се мере ради обезбеђивања довољне количине свежег ваздуха, узимајући у обзир радне методе и активности, односно послове који се обављају у процесу рада и физичке напоре који се захтевају од запослених.

5.2. Када се користи систем принудног проветравања, тај систем се мора одржавати у исправном стању, а запослени не смеју бити изложени повећаној брзини струјања ваздуха штетној по здравље. Систем за принудно проветравање ваздуха мора бити опремљен уређајем за јављање квара.

6. Излагање опасностима и штетностима

6.1. Запослени не смеју бити изложени нивоима физичких, хемијских, биолошких или осталих штетности који су штетни по безбедност и здравље.

6.2. Ако запослени морају ући у простор у чијој се атмосфери налазе опасне материје или није садржано довољно кисеоника или је запаљива, атмосфера у том простору мора да буде под надзором уз обавезну примену одговарајућих мера за спречавање опасности и штетности.

6.3. Запослени ни у ком случају не сме да буде изложен високом ризику од настанка повреда или оштећења здравља у затвореној атмосфери, уколико није под сталним спољним надзором и уколико нису предузете све мере да му се у сваком моменту може пружити одговарајућа помоћ.

7. Температура

7.1. У току рада на градилишту методе рада и активности, као и физичко оптерећење запосленог морају бити одређени према температури околине.

8. Природно и вештачко осветљење радног места, просторија и саобраћајних површина

8.1. Радна места, просторије и саобраћајне површине морају, у највећој могућој мери, имати довољно природне светлости, а ноћу и кад природна светлост није довољна, обезбеђује се одговарајуће вештачко осветљење. Тамо где је то потребно треба користити преносне изворе светлости који су заштићени од механичких оштећења. Боја вештачког осветљења које се користи не сме да утиче на препознавање ознака за безбедност.

8.2. Инсталације за осветљавање радних места, просторија и саобраћајних површина морају бити постављене тако да не представљају опасност за запослене која би се појавила у зависности од врсте осветљења.

8.3. Радна места, просторије и саобраћајне површине где запослени могу бити изложени посебним ризицима, у случају нестанка вештачког осветљења, морају бити опремљени безбедносним осветљењем одговарајуће јачине.

9. Врата и капије

9.1. Клизна врата морају да буду уграђена са безбедоносним уређајем који спречава да врата искоче из шина и да се сруше.

9.2. Врата и капије које се отварају на горе морају да буду уграђене са механизмом који спречава њихов пад.

9.3. Врата и капије дуж саобраћајних површина за евакуацију морају да буду обележени на одговарајући начин.

9.4. У непосредној близини капија које су пре свега намењене за пролаз возила, морају да буду и посебна врата за пролаз лица, уколико пролаз лица кроз те капије није безбедан. Та врата морају бити видно обележена и увек проходна.

9.5. Врата на механизовани погон морају да функционишу тако да запослени нису изложени опасностима од настанка повреда. Та врата морају да буду уграђена са заштитном блокадом за тренутно заустављање која мора да буде лако уочљива и приступачна. Уколико се, у случају нестанка напајања, врата не отварају аутоматски, мора бити могуће ручно их отворити.

10. Саобраћајне површине - опасне зоне

10.1. Саобраћајне површине, укључујући степеништа, непокретне лестве, места и рампе за утовар и истовар, морају бити планирани, размештени и израђени тако да се обезбеди једноставан, безбедан и одговарајући приступ на начин да запослени који раде у близини тих саобраћајних површина не буду изложени опасностима.

10.2. Димензије саобраћајних површина за кретање лица и/или превоз робе, укључујући и саобраћајне површине који се користе за утовар и истовар материјала, морају да буду одређене у зависности од броја могућих корисника и врсте активности које се обављају. Уколико се ове саобраћајне површине користе за кретање возила, мора се обезбедити довољно простора за безбедно кретање или друга адекватна заштита за остале кориснике. Саобраћајне површине морају бити видно обележене одговарајућим ознакама, морају се редовно контролисати и примерено одржавати.

10.3. Између саобраћајних површина за кретање возила и врата, капија, прелаза за лица, ходника и степеништа потребно је обезбедити довољну ширину пролаза.

10.4. Ако на градилишту постоје места којима је приступ ограничен - опасне зоне, те зоне морају да буду опремљене направама које спречавају приступ неовлашћеним лицима. Потребно је предузети одговарајуће мере у циљу заштите запослених који су овлашћени да улазе у опасне зоне. Опасне зоне морају бити јасно обележене одговарајућим ознакама.

11. Места и рампе за утовар и истовар

11.1. Места и рампе за утовар и истовар морају да одговарају димензијама терета којим се манипулише.

11.2. Места и рампе за утовар и истовар морају да имају најмање један излаз.

11.3. Рампе за утовар и истовар морају да буду обезбеђене тако да се спречава пад запослених.

12. Несметано кретање на радном месту

12.1. Површине на радном месту морају да буду уређене тако да се запослени могу несметано кретати при обављању послова, узимајући у обзир сву опрему или уређаје који се користе на тим површинама.

13. Прва помоћ

13.1. Послодавац је дужан да обезбеди пружање прве помоћи, да оспособи одговарајући број запослених који ће увек бити на располагању за пружање прве помоћи. Мора се обезбедити превоз запослених, у случају повреде или изненадног обољења, ради обезбеђивања лечења.

13.2. Потребно је обезбедити једну или више просторија за пружање прве помоћи, уколико је то због обима и врсте послова потребно.

13.3. Просторије за пружање прве помоћи морају да буду опремљене неопходном опремом за пружање прве помоћи и приступачне за манипулацију носилима. Просторије морају бити обележене одговарајућим ознакама.

13.4. Опрема за пружање прве помоћи мора да буде доступна и приступачна на свим местима где услови рада то захтевају и обележена у складу са прописима. Адреса и број телефона најближе службе хитне помоћи морају бити истакнути на видном месту.

14. Помоћне просторије

14.1. Гардеробе и гардеробни ормани

14.1.1. Адекватне гардеробе и гардеробни ормани морају да буду обезбеђени за запослене који користе радна одела и униформе уколико се због здравствених или других разлога не може очекивати да се пресвлаче у другим просторијама. Гардеробе морају бити приступачне, довољног капацитета и да имају места за седење.

14.1.2. Гардеробе морају да буду довољно велике и, када је потребно, мора се омогућити сваком запосленом да може да осуши мокру радну одећу и да одложи и закључа своју личну одећу и ствари. Када околности то захтевају (нпр. опасне материје, влага, нечистоћа и сл.) морају се обезбедити услови у којима се радна одећа чува на месту одвојено од личне одеће и ствари.

14.1.3. Неопходно је обезбедити одвојене гардеробе или одвојено коришћење гардероба за мушкарце и жене.

14.1.4. Уколико није неопходно обезбедити гардеробе у складу са одредбама тачке 14.1.1. тада за сваког запосленог мора да буде обезбеђен простор у којем може да закључа своју личну одећу и ствари.

14.2. Тушеви и умиваоници

14.2.1. За запослене мора да буде обезбеђен довољан број одговарајућих тушева, ако то захтева природа посла или из здравствених разлога. Неопходно је обезбедити одвојене тушеве или одвојено коришћење тушева за мушкарце и жене.

14.2.2. Купатила са тушевима морају бити довољно велика како би сваки запослени могао да се опере без ограничења у погледу услова или одговарајућих хигијенских стандарда. Тушеви морају да имају топлу и хладну текућу воду.

14.2.3. Уколико није неопходно обезбедити тушеве у складу са одредбама тачке 14.2.1. у близини радних места и гардероба мора да буде обезбеђен довољан број умиваоника са текућом водом (топлом водом ако је потребно). Неопходно је обезбедити одвојене умиваонике или одвојено коришћење умиваоника за мушкарце и жене, уколико то захтевају разлози за приватност.

14.2.4. Ако су просторије са тушевима или умиваоницима одвојене од гардероба, те просторије мора да буду непосредно повезане.

14.3. Тоалети

14.3.1. У близини радних места, радних просторија, просторија за одмор, гардероба и просторија са тушевима, морају бити обезбеђене посебне просторије са одговарајућим бројем тоалета и умиваоника. Неопходно је обезбедити одвојене тоалете или одвојено коришћење тоалета за мушкарце и жене.

15. Просторије за одмор и/или смештај

15.1. У циљу обезбеђивања безбедности и здравља, а нарочито у односу на врсту послова, број запослених или удаљеност градилишта од места боравка запослених, запосленима мора да буду обезбеђене приступачне просторије за одмор и/или смештај.

15.2. Просторије за одмор и/или смештај морају да буду довољно велике и опремљене одговарајућим бројем столова и седишта са наслоним за довољан број запослених.

15.3. Ако не постоје посебне просторије за одмор, мора се обезбедити други простор где ће запослени моћи да буду за време одмора.

15.4. Сталне просторије за смештај, осим када се користе у изузетним приликама, морају имати задовољавајуће гардеробе, тушеве, тоалете, просторију за одмор и просторију за коришћење слободног времена. Оне морају да буду опремљене, узимајући у обзир број запослених, креветима, орманима, столовима и седиштима са наслоним, уређене тако да су, ако је то потребно, одвојене за мушкарце и жене.

15.5. У просторијама за одмор и/или смештај потребно је спровести одговарајуће мере како би се заштитили непушачи од штетног утицаја дуванског дима. Ако је потребно, просторије за одмор и/или смештај пушача треба да буду одвојене.

16. Труднице и мајке које доје

16.1. Трудницама и мајкама које доје мора се обезбедити да, у одговарајућим условима, легну и одморе се.

17. Запослени са инвалидитетом

17.1. Радна места морају да буду организована тако да се узме у обзир приступачност радног места (врата, пролази, степеништа, помоћне просторије и др.) запосленима са инвалидитетом.

18. Остало

18.1. Спољне границе и круг градилишта морају да буду обележени ознакама и изведени тако да буду јасно видљиви и препознатљиви.

18.2. Запосленима на градилишту мора да буде обезбеђена довољна количина воде за пиће и по могућности и друга безалкохолна пића како у помоћним просторијама тако и у близини радног места.

18.3. Запосленима мора да буду:

18.3.1. обезбеђене посебне просторије са задовољавајућим хигијенским условима за узимање хране и

18.3.2. када је то потребно, обезбеђене просторије за припрему хране у задовољавајућим хигијенским условима.

Б. ПОСЕБНЕ МЕРЕ

І. Радна места у затвореном простору

1. Стабилност и чврстоћа

1.1 Објекти морају да имају структуру и стабилност који одговарају њиховој намени.

2. Врата за евакуацију у случају опасности

2.1. Врата за евакуацију у случају опасности морају се отворити у правцу излаза из објекта. Врата за евакуацију у случају опасности не смеју да буду закључана или на други начин блокирана тако да их свако лице које треба да их користи не може лако и брзо отворити. Коришћење клизних или ротационих врата, као врата за евакуацију у случају опасности није дозвољено.

3. Проветравање

3.1. Ако се користе уређаји за климатизацију или вентилацију, рад тих уређаја не сме изазивати непријатност запосленима услед повећане брзине струјања ваздуха. Све наслаге прашине и нечистоће у уређајима за климатизацију или вентилацију, које могу да угрозе здравље запослених услед загађења ваздуха, морају да буду одмах уклоњене.

4. Температура

4.1. Температура у просторијама за одмор, просторијама за запослене који су на дужности, у санитарним просторијама, просторијама за узимање хране и просторијама за пружање прве помоћи мора да буде одговарајућа у складу са наменом тих просторија.

4.2. Прозори, кровни прозори и стаклене преграде морају да буду изведени тако да спречавају прекомерно дејство сунчеве светлости на температуру у просторијама, у односу на природу посла и намену просторија.

5. Природно и вештачко осветљење

5.1. Радна места мора да имају, у највећој могућој мери, довољно природне светлости и морају бити опремљена изворима вештачког осветљења који морају да обезбеде адекватну осветљеност у циљу остваривања безбедних и здравих услова за рад.

6. Подови, зидови, таванице просторија

6.1. Подови у радним просторијама не смеју имати опасне избочине, рупе, нагибе и бити клизави и морају бити стабилни и чврсти.

6.2. Површине подова, зидова и таваница у просторијама морају да буду такви да могу да се чисте или одржавају на потребном нивоу хигијене.

6.3. Провидни или прозачни зидови, а нарочито преградни зидови од стакла, у просторијама или у близини радних места и саобраћајних површина морају бити видно означени и израђени од безбедног материјала или на тим местима морају да буду заштићени тако да запослени не могу да дођу у контакт са њима или да претрпе повреду у случају њиховог лома.

7. Прозори и кровни прозори

7.1. Прозори и кровни прозори морају да буду изведени тако да запослени могу да их отварају, затварају, подешавају или осигурају на безбедан начин. Када су отворени, не смеју се налазити у таквом положају да изазову опасност за запослене.

7.2. Прозори и кровни прозори морају бити пројектовани и изведени са опремом или на други начин опремљени уређајима који омогућавају њихово чишћење без опасности по запослене који обављају тај посао и остале запослене који се налазе у непосредној близини.

8. Врата и капије

8.1. Положај, број и димензије врата и капија као и материјали од којих су израђени морају да буду одређени у зависности од природе и намене просторија или простора.

8.2. Провидна врата морају бити обележена одговарајућим, лако уочљивим ознакама.

8.3. Салонска врата и капије морају да буду провидна или да имају провидне површине.

8.4. Ако провидне или прозачне површине на вратима и капијама нису израђене од безбедних материјала и ако постоји опасност, да у случају лома врата или капије, запослени претрпе повреду те површине морају бити заштићене од лома.

9. Саобраћајне површине

9.1. Где употреба опреме и просторија то захтевају, у циљу заштите запослених саобраћајне површине за кретање запослених морају бити јасно и видно означени.

10. Посебне мере за покретне степенице и стазе

10.1. Покретне степенице и стазе морају да функционишу безбедно. Покретне степенице и стазе морају да буду опремљене са свим неопходним заштитним уређајима и лако уочљивим и доступним заштитним блокадама.

11. Величина просторија

11.1. Радне просторије морају имати довољну површину пода и висину тако да је запосленима омогућено да безбедно обављају свој рад, без ризика по њихову безбедност, здравље и благостање на раду.

II. Радна места на отвореном простору

1. Стабилност и чврстоћа

1.1. Покретне или непокретне радне површине, без обзира на висину на којој су постављене, морају да буду стабилне и чврсте, узимајући у обзир:

1.1.1. број запослених који их користи;

1.1.2. највећу носивост и расподелу оптерећења;

1.1.3. спољне утицаје којима су изложени.

1.2. Ако ослонци и друге компоненте потпорне конструкције радне површине нису сами по себи стабилни, њихова стабилност се мора обезбедити одговарајућим безбедним методама учвршћивања да би се спречила случајна или неочекивана померања целе конструкције или појединих њених делова.

1.3. Провера

1.3.1. Стабилност и чврстоћа радних површина морају се на одговарајући начин проверавати, а нарочито код сваке промене нивоа по висини или дубини.

2. Енергетске инсталације

2.1. Енергетске инсталације, а нарочито оне које су изложене спољним утицајима, морају се редовно прегледати и одржавати у исправном стању.

2.2. Инсталације које су постојале пре почетка рада на градилишту морају да буду идентификоване, прегледане и означене.

2.3. Кад год је то могуће, постојеће ваздушне електричне водове треба преместити изван градилишта или искључити њихово напајање. Ако то није могуће, мора се поставити одговарајућа заштита или упозорења да би се обезбедило да запослени, возила, електричне и друге инсталације на градилишту не дођу у директан или индиректан додир са ваздушним електричним водовима. Ако возила пролазе испод ваздушних електричних водова мора се поставити одговарајућа заштита и ознаке упозорења.

3. Атмосферски утицаји

3.1. Запослени морају бити заштићени од штетног дејства атмосферских утицаја на њихову безбедност и здравље.

4. Предмети који могу пасти

4.1. Кад год је то технички изводљиво, запослени морају бити заштићени од предмета који могу да падну на њих обезбеђивањем конструкција и објеката за колективну безбедност и здравље на раду.

4.2. Материјали и опрема морају бити распоређени или постављени тако да се не могу срушити или преврнути.

4.3. Када год је то потребно, пролази на градилишту морају да буду наткривени или приступ опасним местима мора да буде забрањен.

5. Пад са висине

5.1. Пад са висине мора се спречити физичким ограђивањем радних места на висини прописаним заштитним оградама.

5.2. Рад на висини може се обављати искључиво уз коришћење одговарајуће заштитне опреме или примену колективних мера заштите као што су заштитне корпе, радне платформе или заштитне мреже. Ако употреба такве опреме, услед природе посла није могућа, мора се применом других мера обезбедити одговарајућа безбедност запослених.

6. Скеле и лестве

6.1. Све скеле морају бити пројектоване, постављене и одржаване у складу са прописима, да се не сруше или случајно помере.

6.2. Радни подови, прелази и приступи на радне етаже скеле морају бити постављени, димензионисани, заштићени и коришћени тако да запослени не могу да падну са њих и да не буду изложени предметима који могу пасти на њих.

6.3. Скеле се морају прегледати и контролисати од стране стручног лица на градилишту, а могу се користити након извршеног прегледа и издатог одобрења за коришћење. Прегледи и контроле се врше:

6.3.1. пре почетка коришћења као и пре коришћења на новом месту рада после премештања;

6.3.2. у току коришћења у редовним временским размацима;

6.3.3. после било какве модификације, после дужег коришћења, после излагања лошем времену или потресима и било ком сличном утицају који би угрозио стабилност и чврстину скеле.

6.4. Лестве морају бити довољно чврсте и одржаване у исправном стању. Лестве морају правилно да се користе и приликом употребе морају да се постављају на местима која одговарају њиховој намени.

6.5. Покретне скеле морају бити обезбеђене од неконтролисаног померања.

7. Опрема за дизање

7.1. Сва опрема за дизање, укључујући њихове саставне делове, додатну опрему, анкере и носаче, мора да буде:

7.1.1. пројектована и израђена у складу са прописима и довољно чврста за коришћење у складу са наменом;

7.1.2. правилно постављена и коришћена;

7.1.3. одржавана у исправном стању;

7.1.4. прегледана и испитана у складу са прописима;

7.1.5. коришћена од стране стручно оспособљених запослених.

7.2. На свој опреми за дизање мора бити јасно назначена носивост.

7.3. Опрема за дизање не сме се користити за намене за које није предвиђена.

8. Возила и опрема за ископавање и преношење материјала

8.1. Сва возила и опрема за ископавање и преношење материјала која се користе, мора да буде:

8.1.1. пројектована и израђена у складу прописима, узимајући у обзир принципе ергономије;

8.1.2. одржавана у исправном стању;

8.1.3. коришћена у складу са њиховом наменом.

8.2. Возачи и лица која управљају возилима и опремом за ископавање, преношење и превоз материјала морају да буду стручно оспособљени за руковање том опремом.

8.3. Морају се применити превентивне мере да би се обезбедило да возила и опрема за ископавање и преношење материјала не упадне у ископе или воду.

8.4. Возила и опрема за ископавање, преношење и превоз материјала, када је то потребно, морају да буду опремљени заштитним конструкцијама које штите возача, односно руковаоца у случају превртања и/или од падајућих предмета.

9. Инсталације, опрема и уређаји

9.1. Инсталације, опрема и уређаји, укључујући и ручни алат, морају да буду:

9.1.1. пројектована и израђена у складу прописима, узимајући у обзир принципе ергономије;

9.1.2. одржавана у исправном стању;

9.1.3. коришћена у складу са њиховом наменом;

9.1.4. инсталацијама, опремом и уређајима могу да рукују и/или да са њима управљају само стручно оспособљена лица.

9.2. Уређаји и опрема под притиском морају се редовно прегледати и испитивати у складу са прописима.

10. Ископи, бунари, подземни радови, тунели и земљани радови

10.1. За време извођења радова на ископима, у бунарима, под земљом, у тунелима и земљаних радова, морају се применити мере за безбедан и здрав рад, а посебно:

10.1.1. користити одговарајуће подграде или насипе;

10.1.2. отклонити опасности од пада запослених, материјала или предмета или поплава;

10.1.3. обезбедити задовољавајуће проветравање у свим радним просторима, односно обезбедити свеж ваздух који није загађен и штетан за здравље запослених;

10.1.4. обезбедити запосленима евакуацију до безбедне зоне у случају пожара, поплаве или обрушавања материјала.

10.2. Пре почетка радова на ископавању морају се предузети мере како би се препознале и смањиле опасности које могу да настану на местима на којима постоје подземни водови или друге инсталације.

10.3. Приступи ископима морају да буду обезбеђени и безбедни.

10.4. Материјали и возила морају да буду прописно удаљени од ископа, а ако је потребно, треба поставити одговарајуће ограде.

11. Рушење

11.1. У случају када радови на рушењу објекта или конструкције могу да представљају опасност морају се:

11.1.1. одредити одговарајуће мере, методе и поступак рушења;

11.1.2. планирати и изводити радови искључиво под надзором стручног лица.

12. Метални и бетонски рамови, оплате и тешки монтажни елементи

12.1. Метални или бетонски рамови и њихови елементи, оплате, монтажни елементи или привремени носачи и подупирачи морају се монтирати и демонтирати само под надзором стручног лица.

12.2. Морају да буду примењене превентивне мере за безбедност запослених од опасности које настају услед привремене недовољне чврстоће или нестабилности конструкције.

12.3. Оплате, привремени носачи и подупирачи морају се пројектовати и конструисати, односно израдити, поставити и одржавати тако да без опасности могу поднети оптерећење и напрезање коме могу бити изложени.

13. Потпорне конструкције и кесони

13.1. Потпорне конструкције и кесони морају да буду:

13.1.1. израђени од материјала одговарајуће чврстоће;

13.1.2. опремљени како би се запослени у случају уласка воде или материјала могли склонити на безбедно место.

13.2. Постављање, монтажа, измене или демонтажа потпорних конструкција или кесона мора да се обављаја под надзором стручног лица.

13.3. Стручно лице мора у одређеним временским интервалима да изврши преглед свих потпорних конструкција и кесона.

14. Радови на крову

14.1. Уколико је неопходно, да би се смањили ризици, морају да буду примењене колективне мере за безбедност и здравље на раду ради спречавања пада запослених, алата или других предмета или материјала.

14.2. Кад запослени раде на крову или у близини крова или на било којој другој површини која је израђена од ломљивих материјала кроз које могу да пропаду, морају да буду примењене мере да се обезбеди да се запослени крећу пажљиво и да не дође до пада са крова или кроз кров.

ПЛАН ПРЕВЕНТИВНИХ МЕРА

I. План превентивних мера садржи:

1. Шему градилишта, односно ситуациони план, који садржи:

- 1) дужине појединих страна грађевинске парцеле;
- 2) висинске коте постојећег земљишта и нивелације;
- 3) регулационе и грађевинске линије и положај и спратност објекта;
- 4) положај и бројеве суседних катастарских парцела и зграда, као и назив улице;
- 5) приказ објекта на коме се изводе радови;
- 6) радни положај опреме за рад, са учртаним маневарским зонама код покретне опреме за рад, односно са учртаним манипулационим зонама код дизалица уз шематски приказ линија заштитних ограда, запрека и друго;
- 7) локације радних и помоћних просторија, просторија за одмор и/или смештај и просторија за пружање прве помоћи, са учртаним безбедним прилазима при коришћењу и одржавању;
- 8) трасе саобраћајних површина;
- 9) приказ локација за паркирање и одржавање возила са припадајућим просторијама, са учртаним безбедним прилазима;
- 10) приказ локација за складиштење материјала, монтажних елемената и готових производа, са учртаним безбедним прилазима;
- 11) приказ локација за складиштење опасних материја, са учртаним безбедним прилазима;
- 12) приказ енергетских објеката и инсталација, са учртаним безбедним прилазима при коришћењу и одржавању;
- 13) приказ мреже питке, техничке и отпадних вода са објектима и опремом за коришћење и одржавање и начина за спречавање приступа неовлашћеним лицима;
- 14) ситуацију затечених објеката на градилишту са приказом начина обезбеђења лица, возила и ових објеката;
- 15) границе градилишта и начин спречавања приступа неовлашћеним лицима и возилима и животињама.

2. Опис организације и технологије извођења радова.

3. План фаза и рокова извођења појединих радова, са детаљним инструкцијама за координацију активности послодаваца и других лица.

4. Специфичне мере за безбедан и здрав рад у односу на индустријске активности у близини градилишта.

5. Специфичне мере за безбедан и здрав рад за радове наведене у Прегледу радова при којима се појављује специфичан ризик од настанка повреда и оштећења здравља запослених (Прилог 2).

II. Оверава: Инвеститор/Заступник инвеститора (непотребно прецртати):

У _____, дана _____ М.П. _____ Потпис _____